

Regionstyrelsen

**Yttrande över förslag till Myndigheten för civilt försvars föreskrifter och allmänna råd om planläggning för utrymning och inkvartering under höjd beredskap****Regionledningskontorets förslag till beslut**

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Myndigheten för civilt försvar över förslag till föreskrifter och allmänna råd om planläggning för utrymning och inkvartering under höjd beredskap.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

**Sammanfattning**

Myndigheten för civilt försvar (MCF) har gett Region Stockholm möjlighet att yttra sig över förslag till föreskrifter och förslag till konsekvensutredning om planläggning för utrymning och inkvartering under höjd beredskap.

Region Stockholm ställer sig positiv till föreskriftens ändamål och tillstyrker behovet av nationell likformighet i planläggningen för utrymning och inkvartering under höjd beredskap. Vidare bedömer Region Stockholm att regionens roll behöver förtydligas i föreskriften då det inte står uttryckligen att regioner ska planlägga för utrymning eller inkvartering. Region Stockholm anser att föreskriftsförslaget och konsekvensutredningen behöver kompletteras för att bli genomförbara i regioner där central transport- och infrastrukturformåga i huvudsak tillhandahålls genom upphandlande operatörer och entreprenörer.

Vidare bedömer Region Stockholm att det också behövs en övergångsreglering eller ett etappvis ikraftträdande på grund av den korta övergångstiden för föreskriften. Region Stockholm ser även att MCF behöver förtydliga hur ersättning för kostnader för planering, lämnande av information och övning samt förberedelsekostnader ska gå till.

**Bakgrund**

MCF har gett Region Stockholm möjlighet att yttra sig över förslag till föreskrifter och förslag till konsekvensutredning om planläggning för utrymning och inkvartering under höjd beredskap. Föreskriften ges ut med stöd av 2 § förslag till förordningen om ändring i förordningen (2006:639) om utrymning och inkvartering med mera under höjd beredskap. Föreskriften avses träda i kraft den 1 juni 2026 och ersätta föreskrift MSBFS 2025:1.

Den nya föreskriften kompletteras med ett nytt kapitel om förberedelser som tydliggör ansvariga parter och deras faktiska och direkta uppgifter för planläggning av utrymning och inkvartering under höjd beredskap. Föreskriften innehåller bestämmelser med krav på inriktning och planering för utrymning och inkvartering under höjd beredskap samt vad planerna för utrymning och inkvartering ska innehålla. Föreskriften och konsekvensutredningen syftar till att skapa en enhetlig nationell planering för utrymning och inkvartering under höjd beredskap, där länsstyrelser anger inriktning och kommuner genomför planeringen. Regioner ska aktivt medverka i planläggningen tillsammans med länsstyrelser och kommuner, och omfattas av krav på samverkan, planering och övning.

Planeringen ska ta hänsyn till säkerhetsläge, befolkning, infrastruktur och behov hos särskilt sårbara grupper, samt följa fastställda tidsramar och scenarier. En central poäng är att likformig planering i hela landet underlättar regional samverkan, Försvarmaktens arbete och möjligheten att hantera stora befolkningsförflyttningar, även mellan län. Staten ersätter kommuner och regioner för planeringskostnader, och utan gemensamma föreskrifter skulle samordning, rättvis ersättning och effektiv regional hantering försvåras.

Ärendet har beretts i samråd med hälso- och sjukvårdsförvaltningen och trafikförvaltningen.

**Region Stockholms yttrande**

Region Stockholm ställer sig positiv till föreskriftens ändamål. Region Stockholm har tidigare yttrat sig över Ett stärkt skydd för civilbefolkningen vid höjd beredskap (SOU 2022:57, RS 2023-0018) samt gällande föreskrift MSBFS 2025:1 (RS 2024-0849). Region Stockholm tillstyrker behovet av nationell likformighet i planläggningen för utrymning och inkvartering under höjd beredskap. En enhetlig och strukturerad planläggning för

utrymning och inkvartering kan förbättra samverkan mellan berörda aktörer och skapa större nationell likformighet.

I föreskriften under stycke 3 § Länsstyrelsens inriktning för utrymning eller inkvartering ska beakta följande – stycket ”tillgång till försörjning som energi, sjukvård, livsmedel, sanitet, samt uppehälle” anser Region Stockholm att det inte är tydligt vad som menas. Region Stockholm bedömer att ett förtydligande behöver göras om det är försörjningsberedskap för sjukvården eller om det är inriktningar för vilka sjukvårdsbehov som ska uppfyllas.

Region Stockholm kan inte uttryckligen utläsa att regioner ska planlägga för utrymning eller inkvartering i föreskriften. I föreskriften ser Region Stockholm att ett tillägg med ordet **region** skulle tydliggöra regionens delaktighet vid inriktning och planering. Förslag på ny text under stycke 6 § Samverkan - Allmänna råd till 1 a kap. 4 § lag (2006:546) om utrymning och inkvartering med mera under höjd beredskap:

”Vid inriktning och planering ska samverkan ske med Försvarmakten och bör ske med **region**, Polismyndigheten samt med andra berörda statliga myndigheter, exempelvis Trafikverket, Socialstyrelsen, Kriminalvården, Migrationsverket, Statens institutionsstyrelse, Strålsäkerhetsmyndigheten och Jordbruksverket”.

Då föreskriften föreskriver att planläggning ska genomföras hos länsstyrelsen och kommunen och inte hos regionerna önskar Region Stockholm tydliggöra regionernas centrala betydelse. Både vid utrymning och inkvartering anser Region Stockholm att regioner har central betydelse. Vid utrymning har regioner kollektivtrafiken som kommer behöva stödja en storskalig utrymning. Regioner har även ansvar för många personer med behov av vård. Även vid en inkvartering kommer regionens resurser att krävas för ett ändamålsenligt utfall.

Relationen mellan offentligt planeringsansvar och kontraktsburen rådgivning behöver tydliggöras. Föreskriftsförslaget förutsätter att planeringen ska omfatta transportvägar, övrig infrastruktur, behovet av kollektiva transportmedel som tåg, buss och färjor, samt materiella resurser och hur dessa ska säkerställas. För Region Stockholm, där den operativa kapaciteten huvudsakligen ligger hos externa kontraktsparter, innebär detta att planeringskrav i praktiken måste kunna omsättas i avtalsmässigt säkerställd leveransförmåga.

Region Stockholm anser att förslaget bör tillstyrkas i sin inriktning, men endast under förutsättning att staten tydligare beaktar den särskilda styrningsproblematik som uppstår i en verksamhet där transport-, underhålls- och anläggningsförmåga i hög grad tillhandahålls genom upphandlade operatörer och entreprenörer. I en sådan struktur uppstår ett påtagligt glapp mellan offentligt planeringsansvar och faktisk operativ rådighet. Detta glapp är enligt Region Stockholms bedömning otillräckligt behandlat i såväl föreskriftsförslaget som konsekvensutredningen. Vidare ser Region Stockholm att det behövs ett tydligare nationellt tillämpningsstöd för vilka planeringsantaganden som ska gälla avseende prioritering mellan olika grupper, geografier och trafikflöden, relationen mellan civil förflyttning och Försvarmaktens behov, samt hur egeninitierad förflyttning ska hanteras. Föreskriftsförslaget anger visserligen att egeninitierad förflyttning ska beaktas och att sådan kan påverka militär verksamhet, trafikflöden, behovet av transporter samt behovet av inkvartering och annat stöd. Men förslaget innehåller inte någon närmare metodik för dimensionering eller prioritering samt vilken som ska ta denna merkostnad som denna möjliga utökade dimensioneringsrund medför.

Vidare bedömer Region Stockholm att ikraftträdandet och övergången behöver regleras bättre. Konsekvensutredningen medger uttryckligen att någon övergångsperiod inte har skett, att detta är problematiskt och att berörda aktörer inte kan förväntas ha planverken på plats från den 1 juni 2026. Det är enligt Region Stockholms bedömning inte tillräckligt att bara konstatera detta utan en faktisk övergångsreglering eller ett etappvis ikraftträdande bör införas.

En annan viktig frågeställning är om regioner ska tolka föreskriften som att benämningen kommuner avser kommuner på både lokal och regional nivå, liksom Kungörelse (SFS 1974:152) om beslutad ny regeringsform 1 kap. 7 §, eller om föreskriften hänför sig till kommuner på den lokala nivån. Enligt Lag (SFS 2006:546) om utrymning och inkvartering med mera under höjd beredskap samt förordning (SFS 2006:639) om utrymning och inkvartering med mera under höjd beredskap anser Region Stockholm att kommunens respektive regionens uppgifter framgår i en annan dager än i föreskriften.

### **Ekonomiska konsekvenser**

De ekonomiska konsekvenserna för Region Stockholm kan bli negativa beroende på vilken omfattning som uppstår för planering för utrymning och inkvartering under höjd beredskap. MCF ska ersätta kostnader för planering, lämnande av information och övning, men med förbehållet

avseende faktiska förberedelsekostnader, vilket Region Stockholm anser är otydligt. Region Stockholm anser att konsekvensutredningen behöver kompletteras med en analys av hur beredskapsförmåga ska finansieras i verksamheter där den inte hålls i egen regi utan måste säkerställas genom upphandlad kapacitet. Alternativt måste kravnivån anpassas till vad som faktiskt kan säkerställas inom befintliga avtalsstrukturer samt vad systemet är designat för att kunna utföra.

Emma Lennartsson  
Regiöndirektör

Ari Stenman  
Direktör säkerhet och beredskap

**Beslutsunderlag**

1. Remiss - Förslag till Myndigheten för civilt försvars föreskrifter och allmänna råd om planläggning för utrymning och inkvartering under höjd beredskap
2. Konsekvensutredning för föreskrifter och allmänna råd om planläggning för utrymning och inkvartering vid höjd beredskap

**Beslutsexpediering**

1. Myndigheten för civilt försvar

Godkänd av Emma Lennartsson, 2026-04-13